

عهد و گفتگو

تفسیر هفتگی تورات

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جانانان ساکس

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه تفسیر توراہ ربای خیم شیمیل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توراہ، بلکه رسیدن به حقیقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آن در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونه زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند."

"- ربای ساکس

مجموعه مقالات امسال در ابتدا توسط زنده نام ربای ساکس در سال ۵۷۷۲ (۲۰۱۱-۲۰۱۲) نوشته شده است.

تفسیر هفتگی توراہ

Prophet and Priest

Tetzaveh

تتراوه: پیامبر و کوهن

پاراشای تتراوه همان گونه که تفسیرگران تورات گفته اند، عنصری غیرمعمول دارد: تنها پاراشا از آغاز سفر خروج (شموت) تا پایان دواویم (تثنیه) است که نام موسی در آن نیامده است. چندین تفسیر در این زمینه بیان شده اند: گائون ویلنا می گوید به این دلیل که در بیشتر سال ها خواندن این پاراشا را از هفتم آدار شروع می کنند: روز درگذشت موسی. در این هفته ما فقدان بزرگترین رهبر تاریخ یهود را احساس می کنیم. غیبت نام او از تتراوه این فقدان را بیان می کند.

بعل هتوریم آنرا به درخواست موسی برای بخشیدن ایسرائل در پاراشای هفته ی آینده مربوط می داند. موسی می گوید: "وگر نه، نام مرا از کتابی که نوشته ای حذف کن" (خروج ۳۲:۳۲). یک اصل هست که می گوید: "نفرین یک حاخام به حقیقت می پیوندد، حتی اگر مشروط باشد." (مکوت ۱۱ الف). پس برای یک هفته نام او از تورات حذف شد.

کتاب پانیاخ رازا آنرا به اصل دیگری مربوط می کند: "هیچ خشمی نیست که تاثیر نگذارد." وقتی موسی برای آخرین بار از دعوت خدا برای رهبری قوم به بیرون از مصر را رد کرد و گفت: لطفاً فرد دیگری را بفرست، خدا با موسی خشمگین شد" (خروج ۱۳-۱۴: ۴) و به او گفت که برادرش اهرن او را همراهی خواهد کرد. به آن دلیل موسی از پذیرش نقشی که می توانست به عنوان اولین کوهن اسرائیل داشته باشد، محروم کرد و این نقش به اهرن داده شد. از این روی است که نام موسی از پاراشای تتزاه که به نقش کوهن اختصاص دارد، غایب است.

هر سه تفسیر روی غیبت موسی تمرکز دارند. اما شاید ساده ترین شرح این باشد که تتزاه به یک حضور اختصاص دارد که تأثیر تعیین کننده ای بر یهودیت و تاریخ یهود داشته است.

یهودیت متفاوت است از این نظر که نه یک، بلکه دو گونه رهبری دینی دارد: ناوی و کوهن، یعنی نبی و کاهن. تصویر نبی همواره تخیل انگیز بوده است. او فردی است در یک درام که "در برابر قدرت از حقیقت می گوید" و از به چالش گرفتن پادشاهان و دربارها یا کل جامعه به نام خدا و حتی ایده آل های آرمانشهری ابایی ندارد. دیگر انواع شخصیت های دینی، تأثیری معادل انبیاء بر اسرائیل را نداشته اند و بزرگترین آنها موسی است. برعکس، کوهن ها در بیشتر موارد، چهره های خاموشتر و غیرسیاسی و در خدمت حرم معبد بودند و در مرکز جدل سیاست قرار نداشتند. اما آنان کمتر از انبیاء، ملت یهود را همچون ملتی مقدس محافظت نکردند. در واقع، هر چند مردم اسرائیل فراخوانده شده بودند تا "مملکتی از کاهنان" باشند، اما هرگز از آنها خواسته نشد که ملتی از انبیاء باشند (موسی گفت "ایکاش تمام قوم خدا نبی باشند" اما این یک آرزو است، نه یک واقعیت).

پس برخی تفاوت های میان نبی و کوهن را بررسی کنیم:

- نقش کوهن تداوم داشت. از پدر به پسر می رسید. نقش نبی این ویژگی را نداشت. پسران موسی جانشین او نشدند؛ دستیار او یهوشوع، جانشین او شد.
- وظیفه ی کوهن اجرای امور مربوط به او بود. او به خودی خود، فردی برجسته یا دارای کاریزما نبود. برعکس، انبیاء هر یک شخصیت خاص خود را داشتند. "هیچ دو نبی، روش همسان نداشتند" (از این روی انبیاء زن وجود داشتند، اما کوهنیم زن نداشتند: زیرا فرق هست میان نهاد رسمی و اقتدار فردی. نگاه کنید به ربی الياهو بخشی دورون، پاسخنامه ی بینان آو ۱:۶۵)

- کاهنان، لباس متحدالشکل می پوشیدند؛ انبیاء چنین نبودند.
 - قوانین حرمتگزاری به کوهن وجود دارد. هیچ قانون همسانی برای حرمتگزاری به یک نبی وجود ندارد. مردم به یک نبی از راه گوش دادن به او حرمت می گذارند، نه از روی قواعد رسمی حرمتگزاری.
 - کوهنیم از مردم جدایی شدند. آنها در معبد خدمت می کردند. اجازه‌ی آلوده شدن نداشتند. این که با چه کسی ازدواج کنند، محدودیت هایی داشت. برعکس، نبی همیشه در میان مردم بود. او ممکن بود چوپان باشد، مانند موسی و آموس یا کشاورز مانند الیشا. زمانی که کلام خدا یا رؤیای نبوت فرامی رسید، در کار یا طبقه‌ی اجتماعی او هیچ چیز خاصی وجود نداشت.
 - کوهن در سکوت، مراسم قربانی دادن را انجام می داد. نبی از راه کلام به خدا خدمت می کرد.
 - آنها در دو گونه از زمان می زیستند. کوهن با زمان چرخه‌ای کار داشت که در آن، روز (هفته و ماه) مانند دیروز یا فردا هستند. نبی در زمان وابسته به عهد زندگی می کند (گاهی به نادرستی زمان خطی نامیده می شود) که در آن، امروز به شدت با دیروز یا فردا فرق دارد. کار کوهن هیچ گاه تغییر نمی کرد؛ کار نبی همواره متغیر بود. به بیان دیگر، کوهن برای تقدس طبیعت کار می کرد، ولی نبی به تاریخ پاسخ می داد.
 - کوهن، اصل ساختار در زندگی یهودی را نمایندگی می کند، ولی نبی، نماینده‌ی خودجوشی است.
- کلیدواژه‌های کوهن، کودش، خُل، طاهور و طامه، یعنی مقدس، سکولار، پاک و ناپاک است. کلیدواژه‌های قاموس انبیاء صِدِّک، میشپاط، خَسِد و رَحْمِیم است، یعنی راستواری، عدالت، احسان و شفقت.
- افعال کلیدی کاهنان، لهوروت و لهودیل است، یعنی دستورعمل دادن و متمایز ساختن. فعالیت کلیدی نبی اعلام "کلام خدا" است. تمایز میان خودآگاهی کوهنیم و انبیاء (تورت کوهنیم و تورت نویعیم) امری اساسی در یهودیت است و در تمایزهای میان قانون و روایت، هلاخا و آگادا، یا آفریدن و رستگاری، بازتاب می یابد. کوهنیم کلام خدا را برای تمام زمان‌ها می گویند، اما انبیاء کلام خدا را برای زمان حال بیان می کنند. یهودیت بدون نبی به دین تاریخ و سرنوشت تبدیل نمی شد. اما بدون کوهن، بنی اسرائیل به مردم ابدیت تبدیل نمی شدند. این نکته به زیبایی در آیه‌های آغازین تترزوه بیان شده است:

به اسرائیل دستور بده که برایت روغن خالص زیتون فشرده بیاور تا چراغ در خیمه‌ی عهد دائماً بسوزد. بیرون پرده اهرون و پسران او چراغ‌ها را برای خداوند از شب یا صبح روشن نگه دارند. این دستوری همیشگی برای نسل‌های بعدی اسرائیل خواهد بود.

موسای پیامبر بر چهار کتاب موسی حاکم است. اما در تتزاهه برای اولین بار، اهرون، نخستین کوهن، در مرکز صحنه قرار دارد که حضور رقیبانه‌ی برادرش از آن نمی‌کاهد. زیرا موسی آتش روح‌های قوم یهود را روشن کرد، اما اهرون آتش را حفاظت کرد و آنرا به "نور ابدی" تبدیل کرد.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی

توسط شیرین‌دخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org   @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved